

Roma, città aperta, en crisi

Un servidor ja fa anys que està subscript al missatge *Roma, città aperta* que dona títol a la pel·lícula que va dirigir Roberto Rossellini l'any 1945 i que retrata la ciutat ocupada pels nazis. L'he visitat cinc vegades i el seu encant persisteix. L'última escapada, a finals de l'any que acabem d'acomiar. A la capital italiana hi havia molta gent. Massa gent. Dos carrers de cues per accedir al Museu Vaticà, i la Galleria Borghese col·lapsada fins ben entrat l'any nou. Pels carrers més cèntrics i turístics, mostres inequívocues del neorealisme en clau contemporània de la cinta de Rossellini: venedors il·legals a dojo, turistes despistats susceptibles de ser entabanats, carteristes pendents d'una bona ocasió, trilers i captaires arreu.

Roma és tan bella i monumental com onomatopeicament italiana. I la crisi —com aquí— hi assota de valent. Al centre, la massa humana s'amuntega omplint places, carrers i, especialment, els autobusos metropolitans que circulen farcits fins al capdamunt. La Itàlia intervinguda conserva l'harmonia del parlar dels paisans; però, en el fons, destil·la cert desencís grotesc, com va constatar recentment Benet XVI. Per al pontífex, més enllà dels murs del feu vaticà i de l'opulent basílica de Sant Pere, els seus veïns estan tristos.

Per cert, que el papa Ratzinger —si el mesuréssim en clau d'estrella futbolística que ven samarretes— no és, ni de bon tros, el número u en la venda —en aquest cas— de calendaris, postals, estampetes, rosaris i imants de nevera. El líder indiscutible del marxandatge vaticà és el seu antecessor Joan Pau II amb el seu beatífic rostre ben entrada la vellesa. I el souvenir amb més notorietat davant del canvi d'any és, sens dubte, el calendari del 2013 inspirat en la ciutat que retrata, en una portada en blanc i negre, un capellà jove amb alçacoll i vestit d'Armani que potser revisa la vigència d'*El pájaro espino*, aquella celebrada sèrie dels 80 ambientada a Austràlia.

Tot plegat comprovat *in situ* a les botigues de records dels voltants de la Piazza Navona, de la inaccessible Fontana di Trevi i de l'espantant Panteó. Precisament a la plaça de la Rotonda, al costat del mausoleu d'Agripa, trobem els souvenirs més originals que ens acabem enduent cap a Manresa. Són rajoles i imants de nevera de marbre autèntic, on hi ha esculpits l'escut de la ciutat i els principals lemes de l'etapa llatina. Descarto els coneguts *In vino veritas*, *Carpe diem* i *Mens sana in corpore sano* per un irrefutable *Errare humanum est* com a extremunció i benedicció *urbi et orbi* cap al català any nou, vida nova que aforntaré en pocs dies.

Com tots els turistes amb ganes de descobrir tots els racons monumentals, ens allotgem en un dels múltiples hotelets a tocar de l'estació de Termini, l'epicentre d'una vasta xarxa de ferrocarril, metro i autobús que recorre tota la trama urbana i metropolitana. Sapiguen que a l'autobús no paga ningú. Bé, per ser justos, hi ha algunes destacades excepcions: els turistes passerells com nosaltres i els pares que viatgen amb la canalla que, en un acte pedagògic encomiable, ensenyen els nens i nenes a ser cívics i responsables i a comprar i validar el bitllet quan la resta de mortals, directament, en passen olímpicament.

Aquest exemple de picaresca és ben característic de Roma, la capital del guirigall econòmic i de l'economia submergida italiana. A la majoria de restaurants, els comptes és calculen sumant a mà en una llibreta tacada d'oli i un escàs nombre de serveis i vendes passen per la màquina registradora. No vull ni pensar en què declaren els empresaris i restauradors a hisenda i amb quins paràmetres funcionen les polítiques econòmiques a can Berlusconi.

Durant la meva estada, Mario Monti —*il professore*, com li diu l'*Stampa* del país— confirma que continuarà fent política en l'etapa postintervenció. És que l'espectre polític es limita a ell o Berlusconi? D'una banda, la notícia em consola i penso que els veïns mediterranis estan pitjor que nosaltres. Però, d'altra banda, aquesta mateixa tradició històrica que ens uneix deixa entreveure

que el desordre italià —com el grec— és ben a prop de la grisor i la pedra picada de la política espanyola i de les decisions de Rajoy, De Guindos i Montoro, el trio *la, la, la* que cada dia cargola més als catalans.